

skladb na Gregorčičeve besede, v prvi vrsti mešanih zborov, pa tudi moških ali pa samospenov in dvospenov, vokalnih ali s spremljevanjem klavirja. „Glasbena Matica“ je pripravljena, vredne zgradbe primerno nagraditi. — Odbor „Glasbene Matice“.

Zvonček objavlja v 7. številki to-le vsebino: 1. Jutranje besede. Ivo Danič. Pesem. — 2. Kresni večer. Sokolov. Pesem. — 3. Prošnja Sokolov. Pesem. — 4. Zjutraj. E. G. Angl. Pesem. — 5. Sosedov angelček. Ivo Trošt. Povest. — 6. Otrok in solnce. Polenčan. Povest. — 7. V kot. E. G. Angl. Pesem s podobo. 8. Premodre glave. K. Silvester. Narodna smešnica. — 9. Volčja črešnja. Avgustin Šabec. Poučni spis. — 10. Dobra južina. Podoba v barvotisku. — 11. Zgode in nezgode. Iv. Kiferle. Povest. — 12. Kosec. E. G. Angl. Pesem s podobo. — Večernica. Polenčan. Povest. — 14. Spoštuj prirodu! Lud. Potočnik. Povest. — 15. Pouk in zabava. — Zastavica v podobah. Fr. Rojce. — Koliko porabijo na svetu šivank? — Prebivalci Avstrije leta 1800 in 1900. — Na Gorenjskem. Iv. Kiferle. Uglasbena pesem. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Popotnik. Letnik XXVIII. Štev. 6. — Izrečno opozarjamo na uvodni spis te „Popotnikove“ številke: „Osebna pola“, spisal Dragotin Pribil. — Avgustin Požega nadaljuje in končuje svojo znamenito razpravo „Otroci, odgojevalci doraslih“. — Rud. Horvat prijavlja konec svojega temeljitega poročila „O pouku v oddelkih“. — „Šolsko-higijenski utrinki“ (priobčuje Ig. Šijanec) prinašajo važna poročila iz šolskega zdravstva. — Naslednji članek obsega poziv „Mladike“, prvega slovenskega ženskega penzionata. — „Književno poročilo“ navaja več novosti s književnega polja. — V članku „Šolstvo v tujini“ čitamo poročilo o novem šolskem zakonu v Orni gori in o meklenburškem šolstvu. — Sedem strani obsegajoč „Razgled“ prijavlja v svojih treh razpredelkih (Listek — Pedagoški paberki — Kronika) vse polno važnih novic iz šolskega življenja. — Vsa čast sotrudnikom in uredniku!

Slovenska abeceda za ženska ročna dela. Priredila in založila Milena Kiferle, učiteljica ženskih ročnih del v Medvodah (Kranjsko). — Opozarjamo vse slovenske učiteljice ženskih ročnih del na to brošurico, ki je pri nas prva svoje vrste. Stane samo 20 h in se naroča pri gospé založnici.

Snujmo vinarske in sadjarske zadrage! Ponatisk iz „Zadrage“. Izdala in založila „Zadružna Zveza v Celju“. — Ta

In ti grenka se nam zdiš,
bleda smrt s poljubom hladnim,
ti, ki sama snemaš križ,
težek križ trpinom jadnim?

Inako se nam stori za onimi silami, ki jih je uporabljal v prid narodu svojemu, ker uspehi njegovega truda niso ležali pred njim ob koncu življenja, da bi se jih veselil; so pač uspehi učitelja-vzgojevalca, ki so skriti v narodu samem, ki jih hvaležnost ne more plačevati javno.

Izpil je kupo življenja, pa ravno na dnu je še moral po-
užiti gorjupost. Smrtni angel ni priplul k njemu z lahnimi per-
rutmi. Ubogi trpin je še enkrat poklical prirodne sile v areno!
Dne 5. novembra p. l. ga je napadla nevarna pljučnica in nad
pol leta se je boril s smrtjo. Človeku se dozdeva, da je tu bil
dokaz, da je njega močni duh še vedno zapovedoval oslabelemu
telesu. Šele dne 29. maja t. l. je podlegel.

Dne 1. junija ob 4. uri popoldan smo ga izročili materi
zemlji. K pogrebu so prihiteli učitelji iz Celja in nekaj dijakov,
učitelji iz Dobrne, Novecerkve, Ljubečne, Šmartna v Rožni do-
lini, Frankolovega, domače vojniško učiteljstvo, med tem tudi
tovariša z nemške šole. Na pokopališču so mu učitelji zapeli
dvoje žalostink. Odlični tržani so nosili njegovo krsto.

Z Bogom, Radoslav!

brošura je jako instruktivna in jo najtopleje priporočamo. Dobiva
se pri „Zadružni Zvezi“ v Celju, in sicer brez plačeno.

Eduard Malerls Präparationen zur unterrichtlichen
Behandlung des Heimatlandes Steiermark. Für die zweite Auf-
lage durchgesehen und ergänzt von Emmerich Hyden,
Oberlehrer in Eisenerz. Leoben 1907. Verlag von Max Enserer.
— Ta pomožna knjiga je pisana strokovnjaško in pregledno, a
preveva jo nemško-nacionalni duh. Slovence imenuje le „Wenden“
in prvi o njih: „Sie sprechen eine uns unverständliche Sprache...
Viele Slovenen stehen als Holzknechte in Arbeit. Die Mädchen
verdingen sich oft bei den Deutschen in den Städten als
Mägde.“ (Str. 172.) Dvomimo, bo li knjiga ugajala štajerskemu
slovenskemu učiteljstvu.

Šolska izvestja. Prejeli smo nekaj šolskih izvestij. Ker
nam danes primanjkuje prostora, izpregovorimo o njih kaj več
prihodnjic.

Simon Gregorčič. Življenjepis. Spisal Anton Burgar.
1907. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. Založil Ign.
Gruntar. Cena: broš. K 1-20, vez. K 2-—. Danes samo opo-
zarjamo na to prelepo knjigo.

Politiški pregled.

* **Deželni zbori** bodo baje na dan 10. septembra t. l.
sklicani k daljšemu zasedanju.

* **Časnikarska zveza.** Petdeset državnozbornih poslan-
cev, ki so po stanu časnikarji, je osnovalo časnikarsko zvezo v
svrhu varovanja svojih stanovskih interesov.

* **Konec zasedanja državnega zbora.** Vlada namerava
poletno zasedanje državnega zbora zaključiti 25. julija. Če pa
tačas še ne bo rešen proračunski provizorij, se bo zasedanje
podaljšalo.

* **Shod ogrskih nemških socialistov na Dunaju.**
Nemški socialisti iz Ogrske so imeli na Dunaju velik shod. Tega
shoda se je udeležil tudi posl. Pernerstorfer, ki je imel govor, v
katerem je naglašal, da je bila cesarjeva odločitev za uvedenje
splošne in enake volilne pravice v Avstriji svetovno zgodovinskega
pomena. Zatrjeval je, da pojdejo socialisti v boj za cesarja in
presto vse dotlej, dokler bo vlada korakala po potu socialnih
reform.

* **O zadnjih avstrijskih državnozbornih volitvah.**
V deželah, kjer vlada volilna dolžnost, je na državnozbornih
volitvah volilo 86 do 93 odstotkov volilcev; kjer ni te dolžnosti,
pa le 50 do 76-8 odstotkov. Sploh je volilo 76-1 odstotkov vo-
lilnih upravičencev. Volilo ni 1,468.020 volilnih upravičencev.
Lahko je misliti, da je najmanjše število teh nevolilcev pripa-
dalo socialni demokraciji, zakaj socialnodemokratska organi-
zacija je umela že sedaj dovesti na volišče zadnjega moža.

* **Manifest mednarodnih socialistov.** V Londonu je
urad socialističke internacionale izdal manifest glede mirovne
konference v Haagu in razpuščenja ruske dume. Manifest so
podpisali skoraj vsi vrhni voditelji socialistov v Evropi. V mani-
festu pravijo, da se v razpuščenju dume krije nevarnost za
vso Evropo, ker izpregovori sedaj ruski proletarijat. Ruskim
drugom treba pomagati.

* **Prvi službeni obisk pri novem banu.** V torek
predpoldne je, kakor javljajo iz Zagreba, nadškof Posilović
službeno obiskal novega bana Rakodezaya. To je prvi
službeni obisk Rakodezayu. Zaraditega je bila
zvečer velika demonstracija pred nadškofijsko palačo. Demon-
strantje so razbili več oken.

Vestnik.

Nekrolog za nekrologom se vrsti v podlistku „Učitelj-
skega Tovariša“. Že to je dokaz, kako dobro se godi — pionir-
jem prosvete. Signum temporis! Ko bi nam dali primernih
sredstev, bi gotovo ne zapadali tako hudo — boginji Morani!

K imenovanju c. kr. okr. šolskih nadzornikov. Pod
tem poglavjem čitamo v sobotnem „Slovencu“ te znamenite be-
sede: „Do letos je bila vedno navada, da je vlada imenovala
vsacih 6 let krog novega leta okrajne šolske nadzornike. Ker
je imenovanim potekla z novim letom 1907. funkcijska doba,

se je vobče pričakovalo, da bodo novi nadzorniki vsaj za Veliko noč imenovani. Zgodilo se ni. Zakaj, tega ne vemo. Zadeva se pa bo menda vendar do začetka novega leta uredila, kar bi bilo v interesu šolstva nujno želeli. Mi smo resnični prijatelji šolstva. Želimo torej, da se to izvrši v versko-nravnem duhu, kakor je to ustanovljeno v držav. šolskem zakonu in kakor je to tudi nedavno sam cesar v prestolnem govoru izrecno poudarjal. Nikakor nam ni torej vseeno, kdo bo za bodočih šest let vodil in nadzoroval naše ljudsko šolstvo. Pričakujemo torej od c. kr. vlade, da bo postavila na ta mesta može, ki bodo dajali v vseh ozirih garancijo za tak razvoj šolstva. Ker je imenovanje nadzornikov stvar c. kr. vlade, smo dosedaj molčali. Po imenovanju smo bili pa namenjeni govoriti in ravnati tako jasno in brez ozirov, kakor bo treba. Tudi sedaj ne bi o tem pisali, pa neki srboriti liberalni učitelj, ki ima menda najboljše zveze z merodajnimi krogi, je zabevskal po predalih „Slov. Naroda“. Privoščil si je dobrepoljskega nadučitelja g. Primožiča, ki je baje kandidat za nadzorniško mesto. Za to pa baje ni sposoben, ker je politično prononciran. (Tudi veliki bogovi: Dimnik, Jelene, Gangl, Zirovnik itd. in kar je še malih liberalnih polbogov v mestu in na deželi, ne boste mogli postati nadzorniki!), je politični priganjač klerikalnih shodov (nam ni znano, da bi kak pošten človek koprnel po slavi Česnika, Breeta i. dr.) in da je znan zaradi vzornega vodstva posebno v gospodarskem oziru na gluho-nemnici. Ta argument je posebno imeniten! G. Primožič je bil imenovan za nadučitelja in je zdaj prišel v terno za nadzornika, ker vlada ve, da je on za to sposoben, da je eden najboljših učiteljev in pedagogov, kar jih ima naša dežela. Ali misli dopisnik, da bo vlada imenovala kakega notoričnega pijanca? To zlobno notico je rodila zgolj gola zavist in strankarska nevoščljivost. Mi vemo, da so se pod njegovim voilstvom razmere na dobrepoljski šoli tako temeljito na dobro izpremenile, da naj bi si tako vodstvo za zgled vzeli vsi „vzorni“ voditelji naših šol, ki samo čez ljudstvo zabavljajo, da je šoli sovražno, da zanjo nič ne žrtvuje, mesto da bi sami kaj za šolo storili. Mi hočemo le še nekaj opomniti. Liberalizem ima mnogo madežev. Najgrši pa je vedno nehvaležnost. Javno je znano, da je liberalnemu učiteljstvu ravno Primožič ustanovil hranilnico in tiskovno društvo, na kateri društvi so zelo ponosni. Kakšni slavospevi bi se peli, ako bi stopil n. pr. ženijalni, izvirni pisatelj Jaka Dimnik, ali veleučeni profesor Luka Jelene, ali slavni dramaturg Bertl Gangl. Tako domišljavo človeče se ti vsede, pa diktira po „Narodu“, da se naj umakne terno! No, nam je vseeno, kaj vlada stori, saj je ona sama odgovorna. Skrbeli pa bomo, da potisnemo v kot take izbruhe domišljavosti in naši bomo sredstva, da izrujemo tak plevel in ga vržemo tja, kamor spada. Slovenskim poslancem pa priporočamo to zadevo. Sicer bomo pa o tej stvari še pisali. — Tako „Slovenec“. Nam seveda neizrečno imponira skrb tega „resničnega prijatelja šolstva“, ki se z njo zavzema, da bi se imenovanje okr. šol. nadzornikov izvršilo v versko-nravnem duhu. Zato „Slovenčevemu“ dopisniku v začetku citirane notice „nikakor ni vseeno, kdo bo bodočih šest let vodil in nadzoroval naše ljudsko šolstvo“. Toda preden je došel do konca svojega programatičnega komunikeja, se mu je ta skrb že ohladila, saj piše s primerno resignacijo: „No, nam je vseeno, kaj vlada stori, saj je ona sama odgovorna“. A med tem „nikakor ni vseeno“ in med „nam je vseeno“ je ta prijazen in duhoviti „Slovenčev“ pedagog kar po dvakrat zlasal tovariše Dimnika, Jelene, Gangla, Zirovnika, kar popolnoma odgovarja načelom versko-nravnega duha, ki bo odslej namesto ministrstva imenoval šolske inšpektorje. Gorje imenovanim tovarišem, zakaj versko-nravnih duhov bodočih nadzornikov že poskrbi, da bodo potisnjeni „v kot taki izbruhi domišljavosti“. Prosimo: izbruhi domišljavosti in kot — to niso mačkine solze! — Dvakrat gorje imenovanim zavržencem, zakaj versko-nravnih duhovi že dobe sredstva, „da izrujemo tak plevel in ga vržemo tja, kamor spada“. In da se to čimprej zgodi, kličejo versko-nravnih duhovi na pomoč slovenske poslance, naj justificirajo ta plevel! In za-torej trikrat gorje! — Toda zadeva ni tako tragična, kakor se vidi na prvi pogled. Zakaj resnica je, da ni nihče izmed teh obsojencev „zabevskal po predalih Slovenskega Naroda“, ki si je privoščil dobrepoljskega nadučitelja g. Primožiča. Ker niso torej imenovani tovariši nič krivi, da se zavzema versko-nravnih

duh za dobrepoljskega nadučitelja, jim je v tolažbo prepričanje, da igra tudi v tem primeru „Slovenec“ staro ulogo lažnika in denuncijanta. In to je slaba družba za versko-narodnega duha, a vsa čast je za tiste, ki stoje izven take družbe! To je vse, kar bi imeli povedati o tej zadevi. Kar se tiče Primožiča samega, je zaradi nas lahko desetkrat nadzornik. Bili so nadzorniki, ki so hodili z učiteljstvom, bili so tudi taki, ki so bili proti njemu. Tem poslednjim se ni nikdar in nikjer dobro godilo. To je njihova stvar. Če bo Primožič nadzornik, bomo cenili njegovo delovanje in pisali o njem tako, kakršno bo — nič več in nič manj. Doslej mu nismo rekli žal besede, dasi je bil do preselitve v Dobropolje našega mišljenja. Rekli mu nismo niti ene besede, ko je vlačil naš list brez vsake potrebe po volilnih shodih Jakličevih. Vse to je njegova privatna zadeva in zabava, in na kmetih je treba tudi nekoliko razvedrila. Drugače je seveda z javnim funkcionarjem. In naj povemo še eno: Da pišemo danes o Primožiču, je kriv „Slovenec“. Če bi nas on ne izzval, bi molčali. In če ni to Primožiču všeč, naj se zahvali „Slovencu“. Zasluga, ki si jih je pridobil za izpopolnitev naše organizacije in za ustanovitev našega denarnega zavoda, mu ni nihče jemal in mu jih nihče ne jemlje. Ker pa je sedaj Primožič drug mož, nego je bil, ne čutimo mi nobene obveznosti, da bi peli slavo njegovemu značaju!

V Št. Jakobu v Rožu se vrši dne 14. t. m. velika slavnost ob blagoslovljenju temeljnega kamena „Narodne šole“.

Razpisano je mesto učitelja-voditelja v Javorjah na Gorenjskem. Prošnje c. kr. okr. šol. svetu v Kranju.

Koncert in ples prirede koprski učiteljskišniki v Trstu pri Sv. Ivanu dne 14. julija 1907 v prostorih „Narodnega doma“ v korist „Učiteljskemu konviktu“. Pri koncertu igrajo učiteljskišniki. Vstopnina h koncertu 60 v.; k plesu 1 K, dame proste. Začetek točno ob 1/2 9. uri. Ker je čisti dobiček namenjen „Učiteljskemu konviktu“ v Ljubljani, se preplačila hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi vabijo koprski učiteljskišniki

Kongres svobodomslecev se vrši meseca decembra v Pragi. Na kongresu bodo govorili tudi Maksim Gorki, Cesare Lombroso in Ernst Haeckel.

Kaj je storiti ob nevihti pod milim nebom? Če prehititi koga nevihta pod milim nebom, je skrajno nevarno zatekati se pod hraste, topole, javorje in breze, sploh ysa listnata drevesa, ker v taka najrajše tresči. Najbolje je izbrati kak prostor brez dreves in tam leči na tla, dokler nevihta ne preide. Puške in sploh železnino je najbolje položiti daleč od sebe, ker ima veliko privlačnost za elektriko. Takisto se je tudi ogibati vod vsake vrste, ker izborna prevajajo elektriko.

„Dnevnik“, „Razdelitev učiva“ in „Ročni katalog“ niso uradni spisi. V začetku pretečenega šolskega leta je zahteval za šolski arhiv tovariš Janez Pezdič, nadučitelj na deški šoli v Kranju, od podrejenega mu učiteljstva „Dnevnik“ in „Razdelitev učiva“. Tamkaj službujoči učitelj Vilibald Rus pa omenjenih dveh knjig ni oddal, ker je bil mnenja, da to nista uradni knjigi. Precej nato pa je dobil od c. kr. okrajnega šolskega sveta v Kranju ukaz, da mora obe knjigi nemudoma izročiti šolskemu vodstvu. Dotičnik je to tudi storil, obenem pa se je pritožil proti temu na c. kr. deželni šolski svet v Ljubljani, ki je rešil to pritožbo za učiteljstvo ugodno. C. kr. deželni šolski svet se je pri tozadavnem utemeljevanju med drugim skliceval na § 136. šolskega in učnega reda, ki teh spisov sploh ne pozna, in pa na svoječasno lastno odredbo z dne 31. maja 1902, št. 345, z izrečnim poudarkom, da je smatrati ti dve knjigi, kakor tudi „Ročni katalog“, kot zasebno last dotičnega učitelja. Na podlagi tega ukrepa sta se morala vrniti pritožitelju oba spisa. — To dajemo v vednost vsemu učiteljstvu, da se ravna po tej važni odločbi.

Imenovanje. G. Davorin Trstenjak, ravnatelj višje dekliške šole v Gospiču, je bil imenovan okrajnim šolskim nadzornikom kr. županijske oblasti v Gospiču. — Imenovani je štajerski rojak, izvrsten solnik, vrl pisatelj na pedagoškem in narodnem polju med brati Hrvati. Bog ga živi še mnoga leta! Iz sreca mu čestitamo.

Stoletnica dr. Josipa Muršca. Letos je sto let, odkar se je v Bišu v Slovenskih Goricah narodil Josip Muršec, ki je leta 1848. vodil graško društvo „Slovenijo“ in z njo vse politiško življenje štajerskih Slovencev. Muršec je prvi spisal slo-

vensko slovnico v slovenskem jeziku. Meseca avgusta bo v njegov spomin pri Sv. Bolfanku v Slov. Goricah slavnost in se mu odkrije spominska plošča.

„Napredak“, vrlo glasilo „Hrv. ped.-knjiž. zbora“ in „Saveza“, je začel priobčevati „Pisma iz Slovenije“. V prvem pismu govori o nameravanem vseavstrijskem učit. shodu na Dunaju, o zadnjih državnozbornih volitvah ter o časopisju naprednega slovenskega učiteljstva.

Šolska veselica se je vršila 30. junija v Begunjah pri Cerknici. Kosijevi „Letni časi“ in „Sarafan“, ki so jih izvajali učenci neustrašeno in spretno pod vodstvom učiteljstva, so jako ugajali občinstvu. Vstopnina je bila samo po 20 h, a vključno temu se je nabralo 81 K 22 h. Čisti dohodek je namenjen novo ustanovljeni ljudski knjižnici, ki ima že sedaj blizu 200 knjig. Ta veselica bi se imela vršiti pri otvoritvi krasne nove šole v Begunjah že pretečeno jesen, ker se je pa delo pri novi stavbi zavleklo nepričakovano daleč v zimski čas, je bila otvoritev nove šole sredi najhujše zime in mraza, zaradi tega se je to slavje preneslo na letni čas. — Novo šolsko poslopje v Begunjah je v resnici kras najmodernejših šolskih stavb. Šolske sobe so svetle, z moderno ventilacijo, visoke, prostorne in z najmodernejšo šolsko opravo. Vse učiteljstvo stanuje v šoli. Stanovanje učitelja-voditelja je krasno, s tremi velikimi sobami in z vsemi potrebnimi stranskimi prostori. Vodovod je speljan v kuhinjo, v šolsko vežo in v vsa stranišča za izpiranje. Zunanja oblika je jako prikupljiva in krasna, notranji prostori so pa mojstrsko razdeljeni. Okolo poslopja je obzidan, s pleteno žico in tremi železnimi vrati obdan prostor za šolski vrt. Načrte za to krasno stavbo je izdelal jako marljivi ter šoli in učiteljstvu jako naklonjeni g. Ivan Jakše, e. kr. vladni inženir v Postojni. Kjer je delal ta gospod načrte za šolo, je ljudstvo povsod jako zadovoljno. Naše mnenje je, da ni vsakdo sposoben za šolske stavbe delati načrte in voditi dela. Ker se je izkazal g. Jakše že na več krajih pravega mojstra stavitelja šolskih stavb, ali bi ne bilo primerno in prav, da bi ga naša vlada nastavila samo za takšno delo, ker se šole povsod neprestano širijo in na novo gradijo? Pa kakšna so nekatera takšna nova poslopja? Povsod se navadno preveč štedi; šolski prostori so premajhni, stanovanja za učiteljstvo so pa podobna kurnikom. Občine imajo mnogo stroškov, a kmalu se pokažejo nedostatki — vse je premajhno. Šola je nova, ker se pa vedno množi število šolo-obveznih otrok, postane kmalu premajhna. Ni čudo, da potem ljudstvo godrnja, toži in se huduje nad šolo zaradi stroškov, ki bi jih ne bilo treba, ako bi delal načrte mojster in ne mojsterskaza. Zato ponavljamo svojo željo, na katero naj se blagovoli ozirati pri takih priložnostih vse učiteljstvo: Načrte za šolske stavbe naj dela tisti, ki to delo dobro razume.

Razgled po šolskem svetu.

— **Štrajk katehetov.** „Az Ujsag“ poroča, da so imeli v Budimpešti katoliški kateheti shod, kjer so sklenili, da proglašajo začetkom prihodnjega šolskega leta štrajk in da ne bodo več poučevali verouka, ako jim ne izboljšajo plač.

— **Ruska učiteljska zveza.** V Justili pri Viborgu je imela ruska učiteljska zveza svojo letno skupščino. Skupščina se je udeležilo 140 delegatov iz vseh krajev evropske in azijske Rusije. Dasi pripadajo skoro vsi delegati skrajni leveci, vendar so odklonili predlog, naj bi se shod pečal s političnimi vprašanji. Skupščina se je izrekla, da je splošna uvedba prisilnega šolskega obiska za Rusijo še prezgodna, da ima biti pouk v veronauku zgolj fakultativen in da se ima v vseh šolah poučevati v maternem jeziku.

— **Učiteljski štrajk pričakujejo v Bolgariji.** Tamkaj obstoja jako močno učiteljsko društvo (nad 4000 članov), ki je že davno trin v peti današnji bolgarski vladi. Vlada dela na vse kriplje, da bi to društvo razbila. Učitelji so nedavno na nekem shodu sklenili, da prično borbo tudi z nedopustnimi sredstvi, ako bi vlada izkušala razpustiti učiteljsko društvo.

— **Novi šolski zakon v Črni gori.** „Glas Črnogoraca“, uradni list črnogorske vlade, objavlja novi šolski zakon. Dosedanja štiriletna obvezna šola se podaljša za dva ponavljalna zimska tečaja, ki se imajo povsod uvesti, kjer je vsaj 20 učen-

cev. Ti tečaji imajo trajati od 1. oktobra do 1. marca, poučevati imajo ljudskošolski učitelji ob nedeljah, četrtek in praznikih, plačilo prejema po nadzornikovem predlogu. Šolske zamude se kaznujejo, in sicer prvih pet zamud z ukorom, za vsako daljšo zamudo se plača 50 h globe. — Učitelji so stalni, začasni in pomožni; poslednji se sprejemajo samo v tem slučaju, če ni dovolj kvalifikovanih kandidatov, tudi nimajo pravice polagati izpita za pravega učitelja. Uspehe učiteljeve ocenjuje šolski nadzorniki po lestvi: prav dobro, dobro, slabo. Pri komur se dožene slab uspeh, ta se kaznuje s premeščenjem, če pa to ne pomaga, se odpusti iz službe; če služi nad 10 let, se upokoji. Učitelji in učiteljice dobivajo enako plačo, in sicer: začetna mezda znaša 960 K, po petih letih 1200 K, po desetih letih 1440 K, po 14 letih 1680 K, po 18 letih 1920 K, po 22 letih 2160 K, po 26 letih 2400 K, ki je najvišja plača učiteljev. Začasni učitelji dobivajo remuneracije letnih 720 K in so dolžni po petih letih položiti izpit za definitivnega učitelja. Potridesetletnem službovanju more učitelj stopiti v pokoj s celo plačo. Nadzorniki morajo imeti akademiško naobrazbo, če pa takšnih ni dovolj, moreje tudi ljudskošolski učitelji postati nadzorniki. Prehodne določbe: plača definitivnih učiteljev, ki so proučili 4 gimnazije in učiteljske, se zviša od 1. marca t. l. za 240 K; plača učiteljev, ki so absolvirali bogoslovje v Prizrenu ali na Cetinju se poviša za 180 K. Prvo in drugo povišanje dobi učitelj po prvih petih in desetih letih, potem pa se mu nakazuje doklade po štirih letih. Učitelji, ki služijo brez izpita nad pet let, so provizorni in morejo položiti izpit; oni pa, ki nimajo petletne službe, veljajo kot pomožni učitelji in ne morejo položiti izpita.

— **Rektorjem zagrebškega vseučilišča za bodoče šolsko leto 1907/08** je izvoljen dr. Milivoj Maurovič, profesor juridične fakultete.

— **Jezikoslovec Bugge.** V Kristijaniji je umrl sloveči jezikoslovec profesor Bugge.

— **Žensko vseučilišče v Rusiji.** Kakor poročajo časopisi, otvorijo jeseni v Kijevu novo žensko vseučilišče.

Z gospodarskega polja.

— **Kranjska kmetijska družba** je imela dne 27. junija svoj 140. občni zbor, ki se ga je udeležilo 200 članov. V letu 1906. je imela družba 6738 članov in 130 podružnic. Družba ima sedaj častno število gospodarskih naprav, kakor: podkovsko šolo, drevesnico, dvorec na Viču, gospodinjstvo šolo v Ljubljani, deželno poizkusno klet; družba izdaja krasne knjige v svoji „kmetijski knjižnici“, izvrstno urejevanega „Kmetovalca“ itd. Neizmerne koristi je prinesla ta vrla družba kranjskim in sploh slovenskim kmetovalcem. Nešteto poučnih knjig je izdala, neštivilno dobrih naukov je podala v svojem glasilu, častno število dobro uspevajočih gospodarskih društev in zavodov je ustanovila, z nešteti predavanji, tečaji, izleti itd. je poučevala ljudstvo. Častna je njena zgodovina in s ponosom lahko gleda družba v preteklost ter z najboljšimi nadami v bodočnost. Vrlo naprej! Pripominjamo, da ima tudi učiteljstvo ob tem napredku mnogo zaslug, saj je izvečine samo ono ustanovilo njene podružnice, ki jih vodi s požrtvovalnostjo slovenskemu kmetu v korist!

— **Sadna in vinska letina na Kranjskem.** Dočim vinska trta letos dobro kaže, bo sadna letina zopet prav slaba. Drevje je sicer lepo cvetelo, a potem je cvetje zaradi neugodnega vremena kmalu odpadlo; največ pa so pokvarili razni mrčesi, gosenice in druga golazen. Le malokje je videti zdrava, polna drevesa. Ponekod je napravil mrčes tako škodo, da prosijo občani za odpis davka.

— **Pristaniške zgradbe v Dalmaciji.** Ministrstvo za trgovino je nedavno odobrilo načrte za vrsto velikih pristaniških del v Dalmaciji in je na podlagi v zadnjih državnih proračunih dovoljenih kreditov odredilo ofertni razpis za te gradbe. Poleg že v minolem mesecu nekemu dalmatinskemu podjetju oddanih del na obrežju za oglje v Šibeniku, se oddajo v tem letu še nastopne gradbe: V Šibeniku zgradba zveznih obrežij med pomolom za pristajanje ladij in obrežjem za oglje. V Spljetu razširjenje pomola sv. Petra in gradba drugega velikega operacijskega pomola. V Gružu podaljšanje operacijskega obrežja pred